

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

2. Гетьманцев М. О. Електронні докази в цивільному процесі: практика застосування новел законодавства. *Підприємство, господарство і право*. 2019. С. 19-23. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/2/5.pdf>.
3. Гусєв О. Класифікація електронних доказів у цивільному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 18-22.
4. Каламайко А. Ю. Місце електронних засобів доказування та окремі питання їх використання в цивільному процесі. *Право та інновації*. 2015. № 2(10). С. 127-132.
5. Петренко В. С. Електронні докази як елемент інформаційних технологій у цивільному судочинстві. *Молодий вчений*. 2018. С. 111-114. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/1/27.pdf>.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/>
7. Чорний С. О., Антонюк О. І. Електронні докази в цивільному процесі: проблеми застосування на практиці. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2018. С. 83-88. URL: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/5468>.

МЕДІАЦІЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Кухно М.Ф.

*Студент III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Шапіро В.С.

*к.ю.н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Медіація являє собою самостійний спосіб врегулювання юридичних спорів ,що представляє собою організовану процедуру переговорів за участю медіатора, так званого нейтрального посередника, який сприяє сторонам у здійсненні переговорів між сторонами та прийняття рішення.

Р. Демків зазначає, що формальне визначення медіації (формальної угоди) наведено у ст. 1 Типового закону Комісії ООН з міжнародного торгового права, згідно з якою це процес, третю особу або осіб із метою надання допомоги в мирному врегулюванні спорів, що виникають з конкретних правовідносин [1, с. 58].

Поширення медіації зумовлене багатьма перевагами, серед яких виділяють:

- вона є самостійним інститутом врегулювання правових спорів;
- є неюрисдикційним способом вирішення спору;

- дає можливість зекономити час на розгляд справи та на прийняття виваженого рішення по суті;
- медіатор, тобто нейтральний посередник, є незалежним у вирішенні юридичного спору;
- учасниками медіації є сторони спірного правовідношення та медіатор;
- адаптація українського законодавства до законодавства ЄС та урахування досвіду провідних країн світу, а також гармонізація з міжнародними стандартами.

Слід зазначити те, що саме медіація є досить поширеною альтернативною формою вирішення спорів у демократичних країнах. Відомо, що останнім часом така процедура набуває все більшої популярності і на території нашої країни, шляхом запровадження різноманітних пілотних проектів, створення громадських організацій, проведення тренінгів. Значним кроком була ратифікація Верховною Радою України угоди про асоціацію між Україною та ЄС 16.09.2014 року.

Щодо того, яким чином запроваджувати медіацію в національну правову систему, то наразі з цього приводу домінують дві концепції. Перша – це концепція судової медіації, відповідно до якої остання повинна стати складовим елементом процесуальної процедури. Цю ідею впроваджувала в життя програма «Прозорість та ефективність судової системи України». Представники другої концепції стверджують, що медіація повинна бути автономним способом вирішення правових спорів, і, за прикладом третейського судочинства, функціонувати паралельно з судовим процесом, а в ідеалі – передувати йому. Такий задум покладено в основу діяльності медіаторних груп, які вже функціонують на території України [3, с. 112].

Щодо імплементації даного процесу, то можна сказати, що основа для розвитку, функціонування та інтеграції медіації у судову систему України закладена.

На думку Д. Проценко, медіація в Україні починає діяти і для цього необхідно забезпечити певні умови: перш за все, внести зміни до процесуальних нормативно-правових актів для скасування перешкод у проведенні присудової медіації. Проте необхідно стримати надмірне і завчасне регулювання ще не сформованої галузі, аби не припинити й не обмежити її розвиток [4, с. 28].

У більшості країн світу медіація є визнаним і широко використовуваним методом вирішення конфліктів між людьми. У США тільки 5% справ, поданих до суду, направляється на розгляд, решта вирішуються мирним шляхом [4, с. 28].

М.М. Лазаренко зазначає, що в межах програми «Прозорість та ефективність судової системи», запровадженої під егідою Ради Європи, відбулося здійснення пілотних проектів щодо розвитку медіації в Україні. Для участі у програмі були обрані чотири суди.

Сторонами процесу медіації у цих судах стали такі суб'єкти владних повноважень як податкова адміністрація, управління внутрішніх справ, державні адміністрації та інші. У Вінницькому окружному адміністративному суді за досить невеликий проміжок часу (з 5 липня 2010 р. по 15 листопада 2010 р.) на медіацію було передано 28 справ, у 26 справах було проведено медіацію, з них 18 справ закінчились успішно [3, с. 114].

Аналізуючи досвід провідних країн світу необхідно відмітити, що протягом останніх 20 років майже у всіх країнах світу були запроваджені медіація та інші методи позасудового вирішення спорів, і таке явище набуло назву «глобальна революція АВС» [1, с. 59].

О. Кармаза у своїй праці акцентує увагу на тому, що концепція добровільності участі в процесі медіації закріплена в Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи «Про сімейну медіацію» від 21 січня 1998 р. № (98)1 (зокрема, положення «медіація не повинна бути обов'язковою»), а також у п. 10 преамбули Директиви 2008/52/ ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про деякі аспекти посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах» від 21 травня 2008 р. (далі – Директива 2008/52/ ЄС), де вказано: «Директива повинна стосуватись процесів, за яких дві чи більше сторони в міжнародному спорі роблять спробу самостійно, на добровільній основі досягти мирової угоди під час розв'язання їхнього спору за допомогою медіатора» [2, с. 26].

Наприклад, у Великобританії просуванням медіації та підготовкою медіаторів займаються декілька організацій, серед яких лідерами є саме Британський центр ефективного вирішення спорів (CEDR) та Центр арбітражу та медіації (JAMS). У Польщі створений та діє Польський Центр Медіації. За даними даного центру процес медіації у 90% закінчується укладення договору між сторонами.

У рамках європейських інтеграційних процесів велику увагу приділяють розвитку і вдосконаленню примирних процедур. Так у 2008 році на території ЄС вступила в силу Директива 2008/52 «Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах». Щодо даної директиви, то вона відображає тенденцію європейського законодавця щодо удосконалення даного процесу країн-учасниць. Дана директива пропонує державам-учасницям при побудові інституту медіації взяти за основу 3 принципи, а саме: конфіденційність, можливість примусового виконання угод, а також призупинення перебігу строків позовної давності при зверненні до медіатора.

Т. О. Подковенко зазначає, що протягом останніх десятиріч медіація успішно розвивається в багатьох країнах. У США, Канаді, Австрії, Великобританії, Німеччині, Норвегії, Фінляндії, Франції, Польщі та інших європейських країнах прийнято спеціальні закони, які захищають право медіатора на нерозголошення інформації, отриманої від

сторін у процесі медіації. У деяких країнах прийняті спеціальні юридичні норми, відповідно до яких до участі в судовому процесі сторони повинні спробувати вирішити свій спір шляхом медіації. Поширюється практика медіації в країнах Східної Європи та колишніх республіках Радянського Союзу. Значний досвід є уже в Польщі, Албанії, Росії та інших країнах [4, с. 27].

Аналізуючи вище наведе можна дійти висновку, що процес медіації є досить актуальним та зручним способом вирішення юридичних конфліктів між сторонами за допомогою медіатора, тобто нейтрального посередника. Прийняття рамкового закону про медіацію, що у подальшому імплементує норми директиви ЄС про медіацію, має стати важливим кроком у запровадженні та функціонуванні даного інституту та матиме позитивні наслідки. Внесення відповідних змін до законів та підзаконних нормативно-правових актів дозволить мінімізувати перешкоди у запровадженні та розвитку інституту медіації в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Демків Р. Медіація як сучасний спосіб вирішення юридичних спорів у цивільному процесі України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №. 1. С. 58-60.
2. Кармаза О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №. 2. С. 24-28.
3. Лазаренко М. М. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. №. 124 (2). С. 109-120.
4. Подковенко Т. О. Інститут медіації: зарубіжний досвід та українські перспективи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. №. 1. С. 26-31.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Шаніро В.С.

*к.ю.н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Україна, переймаючи досвід правового регулювання різноманітних відносин в європейських країнах, не оминає увагою питання функціонування виконавчого провадження. В умовах сучасної адаптації законодавства України до законодавства ЄС, в цілому досить актуальним є питання забезпечення належного виконання судових та інших